

3.3. Активізація кредитно-інвестиційної діяльності банківських установ як передумова підвищення податкового потенціалу фінансових і нефінансових корпорацій України

Кредитно-інвестиційні операції формують основну частину прибутку банківських установ. Тому активізація кредитно-інвестиційної діяльності сприятиме підвищенню їх податкового потенціалу, особливо в частині прямого податку на прибуток. Крім того, зростання фінансування діяльності контрагентів банку шляхом активізації кредитно-інвестиційних операцій опосередковано покращуватиме податковий потенціал цих фінансових і нефінансових корпорацій України.

У Законі України «Про банки і банківську діяльність»²³⁶ сказано, що банківська діяльність – це залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

Отже, важливою складовою банківської діяльності є розміщення коштів, яке реалізується шляхом здійснення кредитних та інвестиційних операцій.

У цьому ж Законі сказано, що банківський кредит – це будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми²³⁷.

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність»²³⁸ інвестиціями визнаються довгострокові вкладення різних видів майна, інтелектуальних цінностей та майнових прав в об'єкти господарської діяльності з метою одержання доходу (прибутку) або

²³⁶ Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-III від 07.12.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

²³⁷ Там само.

²³⁸ Про інвестиційну діяльність: Закон України №1560-XII від 18.09.91. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

досягнення іншого соціального ефекту. Також у Законі України «Про інвестиційну діяльність»²³⁹ сказано, що джерелами фінансування інвестицій можуть виступати банківські кредити, що свідчить про пов'язаність кредитної та інвестиційної діяльності банків.

Отже, банківське кредитування та інвестування за своєю економічною природою є дуже схожими фінансовими операціями, сутність яких полягає в розміщенні (вкладенні) коштів з метою одержання прибутку. Причому як кредитування, так й інвестування передбачають, що банк надає тимчасово вільні кошти на умовах платності, поверненості, строковості.

Таким чином, на наш погляд, кредитно-інвестиційною діяльністю банківських установ можна вважати всі види активних банківських операцій, сутність яких полягає у видачі (вкладенні) коштів в обмін на певні боргові зобов'язання з метою одержання прибутку (відсоткового доходу) від цих капіталовкладень за умов виконання позичальником взятих зобов'язань вчасно та в повному обсязі.

Для кредитних операцій характерною є наявність конфіденційного кредитного договору між банком (кредитором) та позичальником (боржником), а для фінансових інвестицій окремого договору не потрібно, умови угоди зазвичай є публічними (публікуються у вільному доступі у проспекті емісії відповідних цінних паперів). Інша відмінність між кредитною та інвестиційною діяльністю полягає в тому, що при кредитуванні, як правило, банк виступає єдиним кредитором для боржника в межах цієї операції, а при інвестуванні, навіть в одному випуску цінних паперів одного емітента, може бути багато інвесторів (держателів), які ділять між собою потенційні доходи та кредитно-інвестиційні ризики.

Взагалі боргові цінні папери, з одного боку, є об'єктами інвестування, а з іншого – їх прийнято відносити до інструментів комерційного кредитування. Об'єктом комерційного кредиту також можуть бути реалізовані товари, виконані роботи, надані послуги, щодо яких продавцем надається відстрочка платежу. Комерційне кредитування у вигляді боргових цінних паперів передбачає, що останні є борговим зобов'язанням, яке обумовлює певні кредитні вимоги, тобто утворюється пара: боргове зобов'язання – кредиторські вимоги.

²³⁹ Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.91 № 1560-XII URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

Інший тип боргових зобов'язань виникає у разі звичайних банківських кредитних угод. Класичне кредитування являє собою тріаду: кредитна угода – боргове зобов'язання – кредиторські вимоги. Тобто за банківським кредитом, на відміну від кредитування за допомогою боргових цінних паперів, обов'язково має існувати певна кредитна угода. Разом з тим кредитний ризик має відношення до всіх фінансових угод, для яких характерним є виникнення пари боргове зобов'язання – кредиторські вимоги.

Боргові зобов'язання, які оформлені у вигляді боргових цінних паперів, є більш «гнучкими» в аспекті договірних умов, і надають кредитору (інвестору) ширший діапазон можливої норми дохідності. З погляду надійності боргові цінні папери в більшості випадків є бланковим (незабезпеченим) борговим зобов'язанням, натомість класичні кредитні продукти зазвичай є забезпеченими (заставою або іншими способами).

Якщо порівнювати, зокрема, облігаційну позику з банківським кредитом, то, на нашу думку, їх основна відмінність полягає у тому, що облігації є публічним інструментом з відомими інвестиційними параметрами випуску (номінальна вартість, строк обігу, ставка дохідності тощо), а умови банківського кредиту є конфіденційними та становлять комерційну таємницю. Крім того, більшість умов банківського кредиту (насамперед сума боргу, строк кредитування, кредитна ставка тощо) є індивідуальними та узгоджуються між конкретними кредитором та позичальником. З цього випливає, що банківський кредит має дуже обмежені можливості щодо виходу кредитора з фінансування цього боргового зобов'язання, коли кредитна угода вже укладена. Облігації, як цінні папери, що вільно обертаються на фондовому ринку, дозволяють інвестору перепродати їх та отримати кошти, не чекаючи моменту погашення цього боргового зобов'язання. Перепродаж облігацій за сприятливої ринкової кон'юнктури може бути вигідним для інвестора. Тобто гіпотетично він може розраховувати за облігаціями не лише на відсоткові доходи, як за кредитним інструментом, але й на спекулятивні доходи, як за інструментом фондового ринку.

У цілому в аспекті банківських фінансових операцій, спрямованих на формування їх кредитно-інвестиційних активів, інвестиційна діяльність тісно пов'язана з кредитною діяльністю, оскільки інструменти фінансових інвестицій також є засобами публічної позики,

тобто інвестор, вкладаючи кошти в певний бізнес, насправді кредитує його, надаючи позиковий капітал. Отже, на фінансовому ринку відносини «емітент – інвестор» майже рівнозначні до відносин «позичальник – кредитор». Таким чином, боргові зобов'язання у позичальників, з одного боку, та кредиторські вимоги у банківських установ, з іншого, виникають як за звичайними банківськими кредитами (традиційна банківська кредитна діяльність у системі відносин «позичальник – кредитор»), так і за борговими цінними паперами (банківська інвестиційна діяльність у системі відносин «емітент – інвестор»).

Разом інструменти традиційного банківського кредиту (кредитні угоди) та фінансові інструменти комерційного кредитування (боргові цінні папери) є основними складовими кредитно-інвестиційного портфеля банківських установ. Надалі говоритимемо про банківську кредитно-інвестиційну діяльність, розуміючи, що вона належить до всіх активних операцій банківських установ, спрямованих на формування їх кредитно-інвестиційного портфеля з метою отримання відсоткового доходу.

Зрозуміло, що залежно від специфічних внутрішніх чинників та кон'юнктури зовнішніх ринків у банку можуть зміщуватися акценти щодо питомої ваги кредитування та інвестування у складі активних банківських операцій. Банківська установа є професійним фінансовим посередником, який залучає тимчасово вільні кошти юридичних та фізичних осіб, а потім намагається оптимально розподілити їх, трансформуючи їх у кредитно-інвестиційні активи. Банки спрямовують акумульовані ресурси (власні, залучені та запозичені кошти) в найпривабливіші та найефективніші кредитні угоди та інвестиційні проекти. Головними споживачами банківських фінансових послуг виступають домогосподарства та підприємства реального сектору економіки. При цьому, відповідно до ринкових законів попиту та пропозиції, кошти у вигляді кредитів та інвестицій надходять до тих галузей економіки, де є найбільша потреба у додаткових фінансових ресурсах. Отже, важлива роль банківських установ на макроекономічному рівні полягає в тому, що вони фінансують різні сфери підприємництва та стимулюють розвиток реального сектору економіки, забезпечуючи ефективні ринкові механізми мобілізації, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів у матеріальне виробництво, виступаючи каталізатором розвитку економічної системи в цілому.

Тобто в макроекономічному аспекті кредитно-інвестиційна діяльність банківських установ спричиняє не лише зростання капіталізації на рівні банку, але й сприяє приросту суспільного капіталу. Отже, повністю погоджуємось з В. В. Огородник, яка стверджує, що саме розвиток банківської кредитно-інвестиційної діяльності дасть змогу підвищити інвестиційну привабливість держави та забезпечити структурні зрушення в економіці²⁴⁰.

Рішенням Ради НБУ «Про активізацію кредитування в Україні»²⁴¹ задекларовано, що повільні темпи активізації банківського кредитування, перевага в структурі кредитного портфеля короткотермінових кредитів, порівняно високі ставки за кредитами не сприяють ні підвищенню темпів відновлення економіки, ні перешкоджанню зниженню інфляції, яке можна забезпечити через кредитне стимулювання вітчизняного виробництва та імпортозаміщення. Ефективний розвиток економіки можливий лише за умови активного розвитку реального сектору, який має бути пріоритетним об'єктом банківського кредитування. Кредити, надані підприємствам реального сектору, сприятимуть розвитку виробництва, особливо за умови їх спрямування на модернізацію, технічне переозброєння та інновації. Активізація кредитування за прийнятними для суб'єктів господарювання відсотковими ставками та довгими термінами позик потребує комплексного врегулювання. Заходи щодо цього мають стосуватися як необхідності підтримки реального сектору економіки з боку держави, так і стимулювання банків до надання кредитів²⁴².

З погляду загальної теорії систем ринок банківських послуг є складною системою, яка утворюється з великої кількості підсистем (комерційних банків), величезної кількості інших суб'єктів господарювання та домогосподарств. Усі ці суб'єкти мають множинні зв'язки між собою та перебувають у постійній взаємодії один з одним. Кожна з окремих банківських підсистем (банківських установ) має виражену багаторівневу ієрархічну структуру, за якої вищий рівень в ієрархії

²⁴⁰ Огородник В. В. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України за умов фінансової нестабільності та фактори впливу на неї. *Регіональна економіка*. 2012. № 1. С. 161–169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2012_1_21

²⁴¹ Про активізацію кредитування в Україні: Рішення Ради НБУ від 13.12.2017 № 59-рд. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr059500-17>

²⁴² Там само.

генерує за певними алгоритмами (правилами) інформаційні сигнали для нижчого рівня в ієрархії, який вже безпосередньо виконує певні регламентовані дії та оперує відповідними агрегатами. Також банківська система має надсистему у вигляді основного регулятора ринку (НБУ) та інших державних органів. Разом з тим сама банківська система є підсистемою для фінансової системи, яка, в свою чергу, є підсистемою для економічної системи країни.

Зрозуміло, що розвиток суспільства не вичерпується лише економічними процесами, однак суспільство з певною соціальною структурою, політичним устроєм, культурними та морально-етичними нормами є тим середовищем, з яким банківська система постійно взаємодіє.

Тому, вивчаючи базові засади організації кредитно-інвестиційної діяльності на рівні парадигми розвитку банківської системи, необхідно враховувати суспільний вплив на неї та «людський фактор», який виражається у цілеспрямованій поведінці осіб, які приймають кредитно-інвестиційні рішення, та їх контрагентів. Тут слушно навести твердження відомого вітчизняного науковця Н. П. Мацелюх, яка зазначає, що пануюча довгий час у світовому інвестиційному співтоваристві парадигма розвитку фінансових ринків на основі гіпотези ефективного ринку (Efficient Markets Hypothesis – EMH) стала поступатися місцем теорії поведінкових фінансів²⁴³.

Таким чином, вважаємо доречним дослідити діяльність банківських установ у контексті їх поведінки на фінансовому ринку в цілому та мети, мотивів та передумов здійснення ними кредитно-інвестиційних операцій зокрема. В поведінковому аспекті цікавим є розгляд кредитно-інвестиційної діяльності банківських установ як проблеми життєздатності складних організмів, якими рухають інстинкти, вроджені та набуті потреби, звички та звичаї, спрямовані на виживання, еволюцію та розвиток (рис. 3.5).

Запропонована концепція дослідження банківської системи як складного життєздатного організму (рис. 3.5) передбачає, що окремим підсистемам (банківським установам), самій системі та керуючій

²⁴³ Мацелюх Н. П. Індикатори розвитку фондових ринків та виклики для України. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2019. Випуск 3. С. 144–154.

надсистемі (НБУ та державним органам) притаманний базовий інстинкт самозбереження, згідно з яким головною свідомою і навіть підсвідомою метою є виживання (фінансова стійкість). Оскільки кредитно-інвестиційна діяльність банківських установ обтяжена ризиком, то інстинкт самозбереження реалізується шляхом обмежень на занадто ризикові операції.

Рис. 3.5. Концептуальний підхід до дослідження кредитно-інвестиційної діяльності банківських установ в аспекті життєздатності банківської системи

З іншого боку, вроджена потреба еволюції та розвитку вимагає активізації банківської діяльності та отримання позитивного фінансового результату (прибутку). Оскільки головною метою підприємницької діяльності є отримання доходів, то комерційним банкам, як і іншим суб'єктам господарювання, притаманна глобальна ціль максимізації прибутку. Причому регулятор ринку (НБУ) та державні органи влади теж зацікавлені у максимізації позитивного фінансового результату як окремих комерційних банків, так і банківської системи в цілому. Кредитно-інвестиційна діяльність є джерелом генерування відсоткових доходів, які для типового комерційного банку становлять основну частину його прибутку. Тому потреба розвитку стимулює банківські установи активізувати кредитно-інвестиційну діяльність з

метою максимізації доходів, при цьому наражаючись на відповідні ризики.

З одного боку, у професійних учасників фінансового ринку існує простий ринковий принцип: схильність до ризику не повинна перетворюватися на авантюру. Статистика фінансових ринків щодо невдалих капіталовкладень дає змогу зробити висновки, що найчастіше фінансові проблеми створювали собі інвестори, які припускалися, зокрема, таких загальних помилок:

- вкладали кошти в надприбуткові (спекулятивні) інструменти, не враховуючи, що надприбуток означає й надризикованість інвестицій;
- вкладали кошти лише інтуїтивно, не маючи чіткої фінансової стратегії та не проаналізувавши ретельно варіанти капіталовкладень тощо.

З іншого боку, у професійній спільноті фінансистів існує ще декілька широковідомих висловів:

- менеджер, який постійно уникає ризику, стає небезпечним для фінансової установи;
- банкір, який втратив здатність ризикувати, не може більше бути банкіром тощо.

З позицій стратегічного менеджменту це означає, що банківська установа, яка відмовляється від кредитно-інвестиційного ризику, поступово втрачає власні ринкові позиції, порівняно зі своїми конкурентами, які використовують наявні на ринку можливості щодо кредитно-інвестиційної діяльності. Більше того, комерційний банк зазвичай працює не лише з власними коштами, але й з залученими коштами, причому за останніми в нього є процентні витрати (наприклад, відсотки за депозитами, які виплачують комерційні банки). Зрозуміло, що для покриття процентних витрат банківська установа має сформувати й відповідні процентні доходи (наприклад, відсотки за кредитами, які отримують комерційні банки від позичальників). Тому професійні інституційні учасники фінансового ринку не можуть відмовитись від кредитно-інвестиційної діяльності, оскільки це основа їхнього існування. При цьому їх поточна діяльність, стратегія розвитку та існування (виживання на ринку) в цілому нерозривно пов'язані з ризиком.

Виходячи з цього, можна сформулювати аксіоматику кредитно-інвестиційної діяльності в аспекті ризикованості банківських операцій.

1. Аксіома тотальності та всеосяжності кредитно-інвестиційних ризиків. У банківській діяльності не існує абсолютно безризикових (абсолютно надійних) ситуацій та варіантів капіталовкладень, отже, від ризику неможливо повністю звільнитись.

2. Аксіома унікальності майбутніх подій, обтяжених кредитно-інвестиційними ризиками. Неможливо з абсолютною точністю спрогнозувати та врахувати всі майбутні випадкові події, які впливатимуть на результати кредитно-інвестиційних операцій. Навіть коли банківська установа вже має досвід подібних кредитно-інвестиційних операцій та відповідну базу аналогів з оцінками параметрів подібних кредитно-інвестиційних активів, внаслідок перманентних трансформаційних процесів на фінансовому ринку, для кожного нового об'єкта капіталовкладень можлива реалізація непередбачуваних випадкових подій та вплив унікальних видів ризику. З цього випливає важлива властивість, що неможливо абсолютно точно оцінити ризикованість кредитно-інвестиційних банківських операцій.

3. Аксіома свідомого прийняття кредитно-інвестиційних ризиків. Кожна банківська установа як інтелектуальна система свідомо приймає на себе певні кредитно-інвестиційні ризики у власній діяльності, здійснюючи при цьому оцінювання та управління ризиками, на підґрунті затверджених внутрішніх положень, стратегій та політик щодо «апетиту до ризику».

4. Аксіома об'єктивно-суб'єктивного підходу у прийнятті кредитно-інвестиційних рішень, обтяжених ризиком. Об'єктивність у прийнятті кредитно-інвестиційних рішень ґрунтується на кількісному оцінюванні з визначенням об'єктивних показників щодо ступеня ризикованості операції. При цьому суб'єктивність виражається через різне ставлення до ризику, різні кредитно-інвестиційні стратегії, різні уподобання та інтереси у суб'єктів (колективів та осіб), які безпосередньо приймають рішення. Різне сприйняття різними комерційними банками однієї кількісної оцінки ступеня ризику виражається через систему нормативів (граничних значень) щодо міри прийнятного кредитно-інвестиційного ризику.

5. Аксіома взаємозв'язку ризиків та доходів. Загальновідомим є те, що у будь-якій господарській діяльності (зокрема, у кредитно-інвестиційній діяльності банківських установ) очікуване отримання доходів (прибутків) завжди взаємопов'язане з ризиками. Причому у

переважній більшості випадків спостерігається пряма залежність: більші сподівані доходи зазвичай обтяжені й більшими ризиками. Щодо фінансових ризиків можна сказати, що вони пов'язані не лише з втратами капіталовкладень (прямими збитками), але й з недоотриманими доходами (упущеними прибутками).

Зазначимо, що у кредитно-інвестиційній діяльності надмірна обережність та уникнення ризику теж призводить до ризику – ризику невикористаних можливостей (докладніше його розглянуто у²⁴⁴), який вимірюється, зокрема, величиною втрачених (недоотриманих) доходів.

Таким чином, досліджуючи кредитно-інвестиційну діяльність, важливо розуміти й певні психологічні аспекти, зокрема різне ставлення до ризику суб'єктів, що приймають фінансові рішення. Зазвичай виокремлюють 3 типи суб'єктів щодо ставлення до ризику:

- схильні до ризику (за наявних альтернатив обирають більш ризиковий варіант, сподіваючись отримати й більшу дохідність);
- несхильні до ризику (за наявних альтернатив обирають менш ризиковий варіант, погоджуючись на меншу дохідність);
- нейтральні до ризику (обирають варіант, який забезпечує краще співвідношення між ризиком та дохідністю).

Раціональною поведінкою суб'єкта, що приймає фінансові рішення, вважається нейтральність (байдужість) до ризику, тобто прийняття ризику саме там, де він виправданий в аспекті сподіваних доходів.

На сьогодні вітчизняна банківська система має суттєві проблеми, що заважають її розвитку, зокрема, високий рівень проблемної заборгованості у кредитно-інвестиційних портфелях та спричинена масовими випадками дефолтів «криза довіри» до потенційних позичальників та емітентів. Внаслідок цього українські банки протягом останніх років суттєво знизили «апетит до ризику» і переорієнтувалися з інвестицій у корпоративні цінні папери на менш ризикові операції з купівлі ОВДП та замість активного кредитування промисловості та населення шукали шляхи для підвищення безризикових комісійних доходів від розрахунково-касового обслуговування. Ці вимушені міри дозволили банкам скоротити відрахування у резерви та збільшити

²⁴⁴ Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. І. Ризикологія в економіці та підприємстві: монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 480 с.

регулятивний капітал, разом з тим при цьому знизилася загальна рентабельність банківської діяльності. Підприємства реалізують інвестиційні проєкти переважно за рахунок власних коштів, насамперед шляхом реінвестування прибутків, частка банківських кредитів серед джерел капітальних інвестицій залишається незначною. Вплив банківського сектору на інвестиційну активність підприємств є доволі низьким, що стримує економічне зростання в країні.

З іншого боку, протягом останніх років спостерігалися масові випадки визнання певних банківських установ неплатоспроможними та виведення їх з ринку. При цьому багато суб'єктів господарювання та домогосподарств повністю або частково втратили вкладені в ці банки кошти. За умов повернення довіри до банківської системи значні обсяги непрацюючих накопичень, відкладених населенням «на чорний день», можуть суттєво підсилити ресурсну базу банківських установ. Для банків це означає покращення фондування, для фізичних осіб – покращення рівня життя за рахунок отримання пасивних доходів.

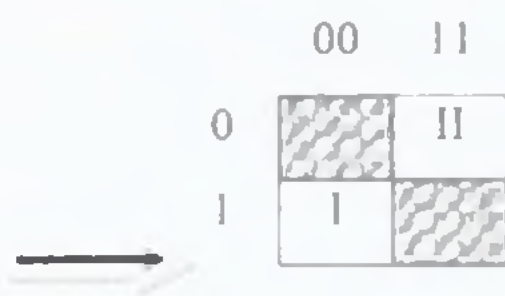
Обсяги кредитно-інвестиційних банківських операцій напряду залежать від можливостей банків забезпечити достатній рівень грошових ресурсів, залучених на строковій основі. Наявність ресурсів для розміщення стимулюватиме банки активніше фінансувати діяльність вітчизняних підприємств. Комерційні банки отримуватимуть відсотковий дохід, а підприємства, за умов доступу до залучених ресурсів, мають оновити основні фонди, наростити виробництво, створити нові робочі місця. Разом це має сприяти зниженню рівня безробіття, зростанню рівня життя населення, збільшенню темпів зростання ВВП, а отже, – й загальному покращенню соціально-економічного стану нашої країни.

Отже, ефективне функціонування економіки України вимагає дієвих заходів стимулювання кредитно-інвестиційної діяльності банківських установ. Причому ця проблема має вирішуватися в комплексі, на загальнодержавному рівні, з метою активізації всіх взаємопов'язаних суб'єктів кредитно-інвестиційних операцій: населення як постачальників грошових коштів (депозитні операції) та як споживачів кредитних послуг; банків як фінансових посередників, ключових кредиторів та інвесторів; суб'єктів господарювання як основних об'єктів фінансування; держави як регулятора економіко-правових відносин між усіма учасниками кредитно-інвестиційної діяльності.

Повертаючись від макроекономічних та психологічних суспільних проблем, які впливають на активність кредитно-інвестиційної діяльності, до рівня банківських установ, зазначимо, що, на нашу думку, їх раціональною поведінкою все ж таки має бути «прийняття» кредитно-інвестиційних ризиків, але за умов ретельного аналізу та мінімізації можливих помилок оцінювання відповідних інструментів капіталовкладень.

Отже, фінансові операції передбачають прийняття рішень з урахуванням невизначеності щодо розвитку майбутніх подій та спричинених ними ризиків. Процес прийняття кредитно-інвестиційних рішень з урахуванням типу можливих помилок²⁴⁵ можна подати у вигляді схеми (рис. 3.6).

Відповідно до наведеної схеми (рис. 3.6) процес прийняття кредитно-інвестиційних рішень зводиться до двох взаємовиключних варіантів: «0 – відмова від вкладення коштів» та «1 – вкладення коштів». Розглядаючи процес можливих дефолтів спрощено, без урахування реструктуризації та пролонгації боргових зобов'язань, у майбутньому інвестор може розраховувати теж на дві випадкові події: «00» – технічний дефолт; «11» – погашення своєчасно у повному обсязі. Комбінація цих чотирьох варіантів дає нам два правильних та два хибних інвестиційних рішення.

Позначення на схемі:

«0» – відповідь «ні», відмова від кредитно-інвестиційної операції;

«1» – відповідь «так», згода на кредитно-інвестиційну операцію;

«00» – майбутній дефолт фінансового інструменту.

Рис. 3.6. Матриця прийняття кредитно-інвестиційних рішень

²⁴⁵ Долінський Л. Б. Прийняття кредитно-інвестиційних рішень з урахуванням ризику дефолту. *Моніторинг, моделювання та менеджмент емерджентної економіки*: зб. наук. пр. Сьомої Міжнародної науково-практичної конференції; Одеса-Черкаси, 23–25 трав. 2018 р. Черкаси: Видавець Вовчок О. Ю., 2018. С. 115–117.

Сценарії правильних рішень:

«0» → «00» – відмова від вкладення коштів за умов, що у майбутньому відбудеться дефолт за цим фінансовим інструментом;

«1» → «11» – вкладення коштів за умов, що у майбутньому це боргове зобов'язання буде погашено вчасно у повному обсязі та інвестор поверне вкладені кошти та отримає обіцяну норму дохідності на вкладений капітал.

Сценарії хибних рішень:

I: «1» → «00» – помилка першого роду – прямі фінансові збитки – вкладення коштів, та втрата їх у майбутньому внаслідок дефолту;

II: «0» → «11» – помилка другого роду – невикористані можливості (втрачений прибуток) – відмова від вкладення коштів та неотримання прибутку у майбутньому, за умов, що це боргове зобов'язання буде погашено вчасно у повному обсязі.

Розглянуті сценарії хибних рішень свідчать, що негативними наслідками об'єктивно існуючих на фінансовому ринку кредитно-інвестиційних ризиків є не лише можливі фінансові збитки, але й недоотриманий (втрачений) прибуток.

Основоположна проблема управління ефективністю кредитно-інвестиційної діяльності полягає в тому, що кожний комерційний банк бажає отримувати максимальні доходи, при цьому якомога менше ризикуючи. Разом з тим у переважній більшості випадків залежність між ступенем ризику та дохідністю капіталовкладень є прямою, тобто більша дохідність кредитно-інвестиційних активів означає й більшу їх ризикованість. Таким чином, управління ефективністю кредитно-інвестиційної операції – це двокритеріальна оптимізаційна задача: максимізувати дохід і одночасно мінімізувати ризик. Однак співвідношення критеріїв максимуму доходу та мінімуму ризику є конфліктним, тому в процесі управління кредитно-інвестиційною діяльністю виникають досить складні завдання щодо пошуку та прийняття виважених компромісних рішень.

Отже, система управління кредитно-інвестиційною діяльністю банківської установи має передбачати у кожній конкретній ринковій ситуації пошук оптимального (чи раціонального) співвідношення між дохідністю та ризикованістю певних фінансових інструментів та прийняття відповідного рішення в умовах неминучого вибору.